

روز جهانی موزه و میراث فرهنگی خجسته باد

تاریخچه موزه و موزه‌داری در ایران

نقش حیاتی موزه‌ها در جوامع بشری نقشی بدیع، ماندگار و مروج ناب‌ترین پدیده‌های فرهنگی است. موزه‌ها از معدود مراکز حافظ یادگاران نسل گذشته و در حقیقت فرزندان هنر و تاریخ هستند. موزه کلمه‌ای یونانی است که از "موزه یون" به معنای مجلس فرشتگان الهام گرفته است. به طور کلی موزه به مجموعه‌ای از آثار و اشیایی اطلاق می‌شود که در محل یا عمارتی نگه‌داری و در معرض نمایش گذاشته شوند.

تاریخ تشکیل اولین موزه در ایران را باید در گنجینه‌های گرانبهایی که باستان‌شناسان به دست آورده‌اند، جستجو کرد. ایرانیان برای رهایی از آسیب بیگانگان گاهی گنجینه‌های گرانبهایی مانند کلوزر، کلماکره و مجموعه سفال آبگینه گرگان را درون چاه‌ها و حفره‌ها پنهان می‌کردند.

موزه ملی ایران باستان

نخستین موزه ملی ایران و موزه مادر است و در سال ۱۳۱۶ گشایش یافت.

در طبقه اول این موزه آثار پیش از تاریخ و تمدن و هنر ایرانی از هزاره ششم پیش از میلاد و نیز کتیبه‌های سنگی، آثار سفالی، زیورها و مجسمه‌های فلزی و سنگی و... یادگار عهد هخامنشیان، پارتها، اشکانیان، سلوکی‌ها و ساسانیان موجود است. نشانی: خیابان امام خمینی، ابتدای سی تیر - تلفن: ۶۶۷۰۸۴۷۳

موزه ملی ملک

کتابخانه و موزه ملک از مراکز مهم علمی - فرهنگی وابسته به آستان قدس رضوی است گردید. موسس و واقف موزه مرحوم حاج حسین آقا ملک فرزند حاج محمد کاظم ملک التجار است.

در این موزه کتب نفیس خطی، سکه، مجموعه‌های تمبر تابلوهای کمال الملک، قالیچه و... به نمایش درآمده است. نشانی: خ امام خمینی خ ملل متحد جنب وزارت امور خارجه تلفن: ۶۶۷۲۶۶۵۳-۶۶۷۲۶۶۱۳

موزه ارتباطات و پست

آثار و اشیای قدیمی مربوط به مبادلات پستی شامل انواع وسایل توزین، صندوق امانات، مهرها، تمبر، وسایل تحریر سنتی، اسناد و مدارک پستی تصاویر، وسایل قدیم فنی مخابرات در موزه پست به نمایش درآمده است.

معماری آن تلفیقی از معماری آلمانی و اسلامی است. موزه پست دارای سالن سمعی بصری و کتابخانه اختصاصی است.

نشانی: میدان امام خمینی ابتدای خیابان امام خمینی - تلفن: ۶۶۷۰۱۰۲۸

کاخ موزه گلستان

مجموعه کاخ های ضلع شمالی باغ گلستان شامل: تالار موزه، تالار آئینه، تالار برلیان، تالار عاج، تالار بلور می باشد. تالار موزه در سال ۱۲۵۶ شمسی به تقلید از موزه های اروپایی ساخته شد و در سال ۱۳۴۰ شمسی برای بازدید میهمانان خارجی و رسمی به کاخ موزه تبدیل شد.

نشانی: تهران میدان پانزده خرداد-تلفن: ۳۳۱۱۳۳۳۵-۸

موزه آبگینه وسفالینه های ایران

بنای این موزه به دستور احمد قوام (قوام السلطنه) در وسط باغ مصفایی ساخته و در سال ۱۳۵۵ شمسی به موزه تبدیل شد. نمای آجری ساختمان با طرح های مختلف و نقوش هندسی، گل و بوته، اشکال جالبی را شکل می دهد که یاد آور دوره سلجوقی است.

موزه آبگینه وسفالینه های ایران دارای ۵ تالار مخصوص آثار هنری، کتابخانه و سالن سمعی بصری است.

نشانی: خیابان سی تیر، بالاتر از خیابان سرهنگ سخایی- تلفن: ۶۶۷۰۸۱۵۳

موزه استاد صبا

استاد ابوالحسن صبا از اساتید بزرگ موسیقی اصیل ایران است. وی در ۱۳۳۶ چشم از جهان فروبست و طبق وصیت ایشان خانه اش در ۲۹ آبان ۱۳۵۳، به موزه تبدیل گردید. موزه صبا به دو بخش تقسیم می شود: بخش اول شامل سازها، لوازم شخصی و آثار استاد از جمله ردیف های موسیقی است و بخش دوم به کارهای دستی خانم صبا، که شامل مجموعه تندیس های مومی و لباس های محلی و سنتی ایران قدیم است اختصاص دارد.

نشانی: خیابان جمهوری خیابان ظهیر الاسلام تلفن: ۳۳۱۱۱۲۴۶

موزه سکه

سکه های ادوار مختلف در این گنجینه به نمایش گذاشته شده است.

نشانی: میدان امام خمینی خیابان امام خمینی بانک سپه تلفن:

موزه ۱۳ آبان (علی اکبر صنعتی)

علی اکبر صنعتی، متولد ۱۲۵۹، یکی از کودکان پرورش یافته پرورشگاه صنعتی کرمان است. در ۱۳۲۵ موزه ای ساخت و آن را به شیر و خورشید واگذار کرد. وی نزدیک به ۱۰۰۰ نگاره و ۴۰۰ مجسمه خلق کرد. مجسمه عظیم نادرشاه افشاریکی از کارهای چشم گیر او است. ورودیه این موزه تماماً به سازمان هلال احمر تعلق می گیرد. نشانی: ضلع شمال غربی میدان امام خمینی تلفن: ۳۳۱۶۶۷۶۸

موزه جواهرات ملی

در ۱۳۱۶ ش، قسمت عمده جواهرات سلطنتی به بانک ملی ایران منتقل گردید و پشتوانه اسکناس و بعداً وثیقه اسناد بدهی دولت به بانک بابت پشتوانه اسکناس قرار گرفت. جواهرات شاخص موزه عبارتند از: دریای نور که درشت‌ترین و زیباترین الماس برلیان در میان گوهرهای سلطنتی ایران است. کره جغرافیایی و تاج ماه از دیگر جواهرات نفیس این موزه است.

نشانی: خیابان فردوسی نرسیده به چهارراه استانبول روبروی سفارت ترکیه تلفن: ۶۴۴۶۳۰۳۰

موزه شهید رجایی

شهید رجایی وزیر آموزش و پرورش، نماینده مجلس، نخست وزیر و رئیس جمهور در سالهای اولیه پیروزی انقلاب اسلامی بودند. ایشان در ۱۳۶۰ در یک بمب‌گذاری به شهادت رسید. خانه وی در سال ۱۳۸۸ پس از بازسازی توسط شهرداری منطقه ۱۲ به عنوان موزه افتتاح گردید و شامل: وسایل شخصی، کتابخانه، و... یادداشتهای شخصی، بخش‌هایی از زندگی نامه شهید رجایی. همچنین آثار هنری اهدا شده به موزه و در قاب‌هایی به چشم می‌خورد.

نشانی: خیابان مجاهدین اسلام نرسیده به چهارراه آبردار کوچه آجانلو تلفن: ۳۳۵۶۶۶۶۵

موزه شهید چمران

دکتر چمران در سالهای پس از پیروزی انقلاب به معاونت نخست وزیری، وزارت دفاع، نماینده مردم تهران، نماینده حضرت امام (ره) در شورای عالی دفاع منصوب شد. پس از شروع جنگ و تاسیس ستاد جنگ‌های نامنظم و در ۳۱ خرداد سال ۶۰ بر اثر اصابت خمپاره به شهادت رسید. خانه دکتر چمران از عهد قاجار بوده و قدمتی در حدود یک قرن دارد و از پس از مرمت توسط شهرداری منطقه ۱۲ در سال ۱۳۸۸ با ارائه آثاری مربوط به زندگی وی به موزه مبدل شد.

نشانی: خیابان مولوی - چهارراه سرپولک

موزه عبرت

در سال ۱۳۱۱ شمسی به دستور رضا خان ساختمانی به منظور نگهداری زندانیان عادی با نام توقیف خانه با طراحی و نظارت آلمانها آغاز و در سال ۱۳۱۶ بهره برداری شد. در زمان پهلوی دوم کمیته مشترک ضد خرابکاری مرکب از نیروهای ساواک، شهربانی، ژاندارمری و ارتش در این مکان راه اندازی شد. موزه عبرت در همان محل زندان کمیته مشترک ضد خرابکاری با مساحت حدود ۶۰۰۰ متر مربع در سه طبقه دایر شده است. که ابزار و آلات شکنجه‌های گوناگون را به نمایش گذارده است.

نشانی: میدان امام خمینی ابتدای خیابان فردوسی کوچه طبس کوچه ش یارجانی پلاک ۱۸/۱- تلفن: ۸-۶۶۷۲۲۰۹۶

موزه صلح

این موزه با عنوان موزه صلح تهران، نخستین موزه خاورمیانه و اکنون جز ۷۰ موزه صلح جهان قرار دارد. طراحی موزه صلح توسط انجمن قربانیان شیمیایی ایران انجام شده است، این موزه در ۳۵۰ مترمربع و دارای بخش‌های نمایشگاهی، کتابخانه و موزه مجازی خواهد بود. در این موزه با استفاده از هنر تجسمی تلاش می‌شود بازدیدکنندگان با پیامد جنگ‌ها و منازعات مسلحانه، عوارض سلاح‌های شیمیایی و غیره آشنا شوند.

نشانی: خیابان فیاض بخش داخل پارک شهر جنب میدان صلح تلفن: ۶۶۷۳۱۰۷۶

موزه صنعت برق

موزه صنعت برق ایران، موزه ای تاریخی، صنعتی و آموزشی با آب نماها و فضای سبز، شامل یک واحد کامل نیروگاه حرارتی (بخاری) و ماشینهای بخار، دیزل و نیم دیزل است که در اوایل پیدایش صنعت برق از آنها جهت تولید الکتریسیته استفاده می‌گردید این موزه دستگاه‌هایی از قبیل: ماشینهای بخار، مولد های دیزلی، مولد بادی، توربین گازی، باتریهای خورشیدی، کلیدها و ترانسفورماتورهای مختلف، قدیمی ترین ابزارهای روشنایی، دستگاههای سمعی- بصری قدیمی و همچنین اسناد با ارزشی در خصوص ورود اولین مولدها به ایران را به نمایش میگذارد.

نشانی: میدان شهدا خ پیروزی خیابان افروز-تلفن: ۳۳۳۴۹۰۴-۳۳۲۶۲۸۶۶

تهیه از: شهناز رسولی